

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KANTON SARAJEVO
CENTAR ZA SLIJEPU I SLABOVIDNU DJECU I OMLADINU**

**PRAVILNIK O ZAŠTITI NA RADU
CENTAR ZA SLIJEPU I SLABOVIDNU DJECU I OMLADINU**

Sarajevo, mart 2022.godine

Na osnovu Zakona o zaštiti na radu („Službene novine FBiH“, broj:79/20 od 30.10.2020. godine), člana 143. Zakona o srednjem obrazovanju Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 23/17 i 30/19) i člana 154. Pravila JU Centar za slijepu i slabovidnu djecu i omladinu Sarajevo, Školski odbor JU Centar za slijepu i slabovidnu djecu i omladinu Sarajevo na svojoj 2.redovnoj sjednici održanoj dana, 24.03.2022. godine,donosi

P R A V I L N I K **o zaštiti na radu**

I OPŠTE ODREDBE

Član 1.

(Predmet Pravilnika)

(1) Pravilnikom o zaštiti na radu u Javnoj ustanovi Centar za slijepu i slabovidnu djecu i omladinu Sarajevo (u daljem tekstu: Pravilnik) uređuju se prava, obaveze i odgovornosti poslodavca i radnikau vezi sa provođenjem i poboljšanjem sigurnosti i zaštite zdravlja radnika na radu, kao i opća načela prevencije, te sistem pravila sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, čijom primjenom se postiže sprječavanje povreda na radu, profesionalnih oboljenja i drgih oboljenja u vezi sa radom, kao i zaštita radne okoline, te druga pitanja u vezi sa sigurnošću i zaštitom zdravlja na radu.

(2) Posebna zaštita se propisuje radi očuvanja duševnog i tjelesnog razvoja mladih, zaštita žena od rizika koji bi mogli ugroziti ostvarivanje materinstva, zaštite lica sa invaliditetom i profesionalno oboljelih lica od daljeg oštećenja zdravlja i umanjnja njihove radne sposobnosti i očuvanja radne sposobnosti starijih radnika u granicama primjerenim njihovoj životnoj dobi.

Član 2.

(Preuzimanje pravnih akata Europske unije)

(1) JU Centar za slijepu i slabovidnu djecu i omladinu Sarajevo (u daljem tekstu Poslodavac), će u okviru plana razvoja ili posebnog programa mjera zaštite na radu obezbjediti potrebna sredstva za sprovođenje i unapređivanje zaštite na radu i njihovu realizaciju.

(2) Pravilnikom se definiše Direktiva Vijeća 89/391/EEZ od 12. juna 1989. godine o provođenju mjera za podsticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja radnika na radu, preuzeta u pravni poredak Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu Federacija) (Član 2.Zakona o zaštiti na radu- „Službene novine FBiH“, broj: 79/20).

Član 3.

(Sigurnost i zaštita zdravlja na radu)

Sigurnost i zaštita zdravlja na radu, u smislu ovog Pravilnika, je osiguranje takvih uslova na radu kojima se u najvećoj mogućoj mjeri sprječava nastanak povreda na radu, profesionalnih oboljenja i u vezi sa radom i koji stvaraju pretpostavku za puni fizičku, psihičku i socijalnu sigurnost zaposlenih.

Član 4.

(Lica koja imaju pravo nasigurnost i zaštitu zdravlja na radu)

(1) Pravo na sigurnost i zaštitu zdravlja na radu ima:

- a) radnik,
- b) lice koje je kod poslodavca na stručnom osposobljavanju,
- c) lice koje učestvuje u javnim radovima,
- d) lice koje obavlja volonterski rad,
- e) drugo lice koje se zatekne u radnoj okolini radi obavljanja određenih poslova, ako je o njegovom prisustvu načelnik Stručne službe upoznat.

- (2) Sigurnost i zaštitu zadržava na radu licima iz stava (1) tač.a), b), d) ovog člana obezbjeđuje poslodavac, a licima iz tačke c) i e) ovog člana organizator radova.

Član 5.

(Učešće sindikata)

Sindikati u uređivanju i unapređivanju sigurnosti i zaštite zdravlja radnika u skladu sa zakonom, propisima donesenim na osnovu zakona i kolektivnim ugovorom.

DIO DRUGI – OPŠTI ZAHTJEVI ZA SIGURNE I ZDRAVE USLOVE RADA

Član 6.

(Opća pravila i mjere zaštite na radu)

- (1) Zaštita na radu obuhvata sistem pravila i mjera, a posebno:
- pravila i mjere pri projektovanju i izradi sredstava rada,
 - pravila i mjere pri upotrebi, održavanju, pregledu i ispitivanju sredstava rada,
 - pravila i mjere koje se odnose na radnike, te prilagođavanje procesa rada njihovom polu, dobi, fizičkim i psihičkim sposobnostima,
 - načine i postupke osposobljavanja i obavještanja radnika i poslodavca sa svrhom postizanja odgovarajućeg nivoa zaštite na radu,
 - načine i postupke saradnje poslodavca, radnika i njihovih predstavnika i udruženja, te državnih organa nadležnih za zaštitu na radu,
 - zabranu stavljanja radnika u nepovoljniji položaj zbog aktivnosti preduzetih radi zaštite na radu,
 - ostale mjere za sprječavanje rizika na radu, sa svrhom uklanjanja faktora rizika i njihovih štetnih posljedica.

(2) Zaštita na radu kao sistemski organizovano djelovanje sastavni je dio organizacije rada i Izvođenja radnog postupka, koje poslodavac ostvaruje primjenom svih mjera zaštite na radu u skladu s opštim načelima prevencije.

(3) Opšta pravila i mjere zaštite na radu posebno se odnose na sljedeće zahtjeve: zaštitu od mehaničkih opasnosti, zaštitu od udara električne struje, sprječavanja nastanka požara i eksplozije, osiguranje mehaničke otpornosti i stabilnosti građevine, osiguranje potrebne radne površine i radnog prostora, osiguranje potrebnih puteva za prolaz, prijevoz i evakuaciju radnika i drugih lica, osiguranje čistoće, osiguranje propisane temperature i vlažnosti zraka i ograničenja brzine strujanja zraka, osiguranje propisane rasvjete, zaštite od buke i vibracija, zaštitu od štetnih atmosferskih i klimatskih uticaja, zaštitu od fizikalnih, hemijskih i bioloških uticaja, zaštitu od prekomjernih napora, zaštitu od elektromagnetskog i ostalog zračenja, te osiguranje prostorija i uređaja za ličnu higijenu.

Član 7.

(Uslovi za upotrebu uslova za rad)

- (1) Radna oprema može se staviti u promet, naručiti ili staviti u upotrebu ako su ispunjeni uslovi za sigurnost i zaštitu zdravlja na radu i ako je to potvrdio proizvođač ili uvoznik uvezenih roba.
- (2) Sredstva i oprema lične zaštite mogu se staviti u promet, naručiti ili staviti u upotrebu ako pružaju pouzdanu zaštitu od rizika pri radu i ako je to potvrdio proizvođač ili uvoznik uvezenih roba.
- (3) Sredstva za rad koja podliježu obavezi periodičnih pregleda i ispitivanja iz oblasti zaštite na radu, mogu se upotrebljavati samo ako posjeduju zapisnik, odnosno ispravu iz člana 67. stav (1) Zakona o zaštiti na radu („Službene novine FBiH“, broj: 79/20), kojim se dokazuje da pregledana sredstva za rad udovoljavaju propisima donesenim na osnovu zakona.

Član 8.

(Radna oprema)

- (1) Radna oprema mora odgovarati radnom procesu koji se obavlja i mora biti na odgovarajući način prilagođena toj svrsi tako da ne ugrožava sigurnost i zdravlje radnika.
- (2) Izbor radne opreme i materijala koji sekoriste vrši se u skladu sa posebnim uslovima i specifičnostima rada kako bi se mogli otkloniti ili smanjiti rizici.

Član 9.

(Uputstva za sigurnu upotrebu i rukovanje sredstvima za rad)

- (1) Proizvođači i uvoznici radne opreme i sredstava i opreme lične zaštite obavezni su da izdaju ispravu kojom se dokazuje da odgovaraju međunarodnim propisima, tehničkim propisima i propisanim mjerama sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, te daju uputstva za upotrebu i održavanje na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini, odnosno Federaciji.
- (2) Proizvođači i uvoznici opasnih materija dužni su da daju uputstvo za sigurnu upotrebu i rukovanje. Uputstvo sadrži identifikacione podatke o fizičkim, hemijskim i biološkim karakteristikama, stepen opasnosti od požara i eksplozije, opasnosti po zdravlje, o radioaktivnosti, o ekološkim podacima, o posebnim zaštitnim mjerama, o načinu skladištenja i označavanja, o prijenosu i transportu, kao i o postupku otklanjanja opasnih materija (sigurnosni list). Ovi podaci se daju na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini, odnosno Federaciji.

Član 10.

(Zabrana davanja finansijske naknade)

Poslodavci ne mogu dati finansijsku ili drugu naknadu radnicima u zamjenu za ispunjavanje zahtjeva standarda sigurnosti i zaštite zdravlja na radu.

DIO TREĆI – OBAVEZE POSLODAVCA

Član 11.

(Obaveza osiguranja preventivnih mjera)

- (1) Poslodavac je obavezan da prilikom organizovanja rada i radnog procesa osigura preventivne mjere radi zaštite života i zdravlja zaposlenih, kao i potrebna materijalna sredstva za njihovu primjenu.
- (2) Poslodavac je dužan da osigura preventivne mjere prije početka rada radnika, u toku rada, kao i kod svake izmjene tehnološkog postupka. Izborom radnih i proizvodnih metoda kojima se osigurava najveća sigurnost i zaštita zdravlja na radu, zasnovana na primjeni propisa iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, radnih odnosa, tehničkih propisa i standarda, propisa iz oblasti zdravstvene zaštite idr.

Član 12.

(Načela u provođenju mjera zaštite na radu)

Poslodavac provodi mjere zaštite na radu poštujući sljedeća opća načela prevencije:

- a) procjene rizika,
- b) izbjegavanje rizika,
- c) sprječavanje rizika,
- d) otklanjanje rizika u njihovom izvoru,
- e) prilagođavanje rada i mjesta rada radniku naročito u pogledu izbora opreme za rad i metoda rada, kao i izbora tehnološkog postupka da bi se izbjegla jednoličnost u radu u cilju smanjenja njihovog uticaja na zdravlje radnika,
- f) prilagođavanje tehničkom napretku,
- g) zamjene opasnih tehnoloških procesa ili metoda rada bezopasnim ili manje opasnim,
- h) zamjene opasnih materijala bezopasnim,
- i) utvrđivanje jedinstvenih preventivnih mjera s ciljem međusobnog povezivanja tehnologije, organizacije rada, uslova rada, socijalnih odnosa i uticaja faktora vezanih za radnu okolinu,

- j) davanja prednosti zajedničkim mjerama zaštite pred pojedinačnim,
- k) odgovarajućeg osposobljavanja i obavještanja radnika.

Član 13. **(Obaveze poslodavca)**

Poslodavac je dužan da:

- a) organizuje poslove sigurnosti i zaštite zdravlja na radu;
- b) vrši procjenu rizika za svako radno mjesto i utvrđuje poslove sa povećanim rizikom, na način i pod uslovima utvrđenim ovim zakonom,
- c) omogući radniku da se prije stupanja na rad upozna sa mjerama sigurnosti i zaštite na radu,
- d) donese interni akt o zaštiti na radu,
- e) obavještava radnike i sindikalnog povjerenika za zaštitu na radu o uvođenju novih tehnologija i sredstava za rad, te opasnostima i štetnostima po zdravlje radnika i izdaje uputstva za siguran rad,
- f) osigurava da planiranje i uvođenje novih tehnologija bude predmet savjetovanja sa radnicima i/ili njihovim povjerenikom za zaštitu na radu u vezi sa posljedicama po sigurnost i zdravlje izazvanih izborom opreme, uslova rada i radne okoline,
- g) osposobljava radnike za siguran rad,
- h) osigurava radnicima sredstva i opremu lične zaštite i njihovo korištenje,
- i) osigurava periodične ljekarske preglede radnika koji rade na poslovima na kojima postoje povećani rizici po zdravlje i preduzima mjere za sprečavanje nastanka invaliditeta i profesionalnih oboljenja radnika,
- j) osigurava periodične preglede sredstava rada i sredstava i opreme lične zaštite pri radu, u skladu sa tehničkim standardima,
- k) osigurava periodične preglede i ispitivanja fizičkih, hemijskih i bioloških štetnosti i mikroklimu u radnoj okolini,
- l) osigurava periodične preglede i ispitivanja sredstava rada i opreme, radnih i pomoćnih prostorija i sredstava i opreme lične zaštite, koji ne podliježu obaveznim periodičnim pregledima i ispitivanjima, na način, po postupku i u rokovima utvrđenim općim aktom,
- m) provodi mjere zaštite od požara u skladu sa posebnim propisima,
- n) provodi mjere za osiguranje prve pomoći,
- o) unapređuje sigurnost i zaštitu zdravlja na radu,
- p) obavještava nadležnu inspekciju rada o svakom smrtnom slučaju, nesreći koja je zadesila jednog ili više radnika, teškoj povredi, profesionalnom oboljenju, svakoj pojavi ili bolesti koje pogađaju više od jednog radnika i svakoj pojavi koja bi mogla ugroziti život ili zdravlje radnika na radu,
- q) obavještava nadležnu inspekciju o početku i završetku na izgradnji, montaži, zamjeni opreme, remontu i rekonstrukciji objekta.

Član 14.

(Obaveza utvrđivanja uslova rada i zahtjeva u pogledu sposobnosti radnika)

- (1) Poslodavac je dužan da za sve poslove u tehničko-tehnološkom procesu rada utvrdi uslove rada i zahtjeve u pogledu zdravstvenih i psihofizičkih sposobnosti radnika koji će te poslove obavljati.
- (2) Radnik ne može zasnovati radni odnos ukoliko prethodno nije utvrđeno da njegovo zdravstveno stanje i psihofizičke sposobnosti odgovaraju uslovima rada i zahtjevima radnog mjesta.
- (3) Zdravstveno stanje i psihofizičke sposobnosti radnika iz stava (2) ovog člana utvrđuju se na osnovu ljekarskog uvjerenja izdatog od strane odjeljenja za medicinu rada i zdravstvenu zaštitu radnika ovlaštene zdravstvene usstanove.

Član 15.

(Obaveza ispitivanja radne okoline)

Poslodavac je obavezan ispitivati radnu okolinu, odnosno procijeniti rizike i osigurati zaštitu zdravlja i sigurnost radnika izloženih fizičkim, hemijskim i biološkim štetnostima na radu.

Član 16.

(Obaveza poslodavca u vezi sa upotrebom opasnih materija na radu)

- (1) Poslodavac je obavezan primjenom manje opasnih i štetnih materija stalno unaprjeđivati zaštitu na radu.
- (2) Opasne materije poslodavac smije koristiti samo ako ne može iste radne rezultate postići primjenom bezopasnih materija.
- (3) Ako nije moguća zamjena opasnih materija bezopasnim ili manje opasnim, odnosno manje štetnim materijama, poslodavac je obavezan utvrditi da li se primjenom drugog radnog postupka može smanjiti opasnost ili štetnost od njihove primjene.

Član 17.

(Osiguranje pristupa radnom mjestu sa povećanim rizikom)

Poslodavac je dužan da osigura da pristup radnom mjestu sa povećanim rizikom, na kojem prijeti neposredna opasnost od povređivanja ili zdravstvenih oštećenja (trovanja, gušenja isl.), imaju samo radnici koji su osposobljeni za siguran i zdrav rad, koji su dobili posebna uputstva za rad na takvom mjestu, koji ispunjavaju zdravstvene uslove i koji su snabdjeveni odgovarajućim sredstvima i opremom za ličnu zaštitu pri radu.

Član 18.

(Sredstva i oprema lične zaštite)

- (1) Poslodavac je dužan da obezbjedi radnicima sredstva i opremu lične zaštite.
- (2) Poslodavac ne smije staviti u upotrebu sredstva i opremu lične zaštite ako nisu izrađena u skladu sa članom 14. Zakona o zaštiti na radu („Službene novine FBiH“, broj: 79/20).
- (3) Poslodavac je obavezan da osigura da se sredstva i oprema lične zaštite održavaju u dobrom stanju.
- (4) Poslodavac je dužan da isključi iz upotrebe sredstva i opremu lične zaštite na kojima nastanu promjene zbog kojih postoji opasnost po sigurnost i zdravlje radnika.

Član 19.

(Zabrana prouzrokovanja finansijskih obaveza za radnike)

Mjere zaštite koje provodi poslodavac i koje se odnose na sigurnost i zaštitu zdravlja na radu ne smiju radnicima prozrokovati finansijske obaveze.

Član 20.

(Obaveza upoznavanja sa propisima iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu)

Poslodavac, odnosno radnik koji organizuje ili rukovodi procesom rada, mora biti upoznat sa propisima iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, a naročito ako se radi o tehnologijama u kojima postoji opasnost od povreda na radu, profesionalnih oboljenja i poremećaja u tehnološkom procesu koji bi mogli ugroziti sigurnost i zdravlje radnika.

Član 21.

(Organizovanje poslova zaštite na radu)

Poslodavac je dužan organizovati poslove zaštite na radu vodeći računa o tehničko-tehnološkom procesu rada, broju radnika, broju lokacija odvojenih radnih jedinica, opasnostima i rizicima po zdravlje radnika.

Član 22.

(Radnik za zaštitu na radu)

- (1) Poslodavac kod kojeg postoje poslovi sa povećanim rizikom određuje jednog ili više radnika koji će obavljati poslove vezane za sprječavanje rizika na radu i zaštitu zdravlja radnika.
- (2) Poslodavac je dužan radniku za zaštitu na radu osigurati uslove za rad, potrebnu opremu i

pomoć drugog stručnog osoblja, kao i sredstva za obavljanje i organizovanje preventivnih i zaštitnih mjera.

(3) Radnika za zaštitu na radu ne može biti doveden u nepovoljniji položaj zbog poslova koje obavlja u cilju sprječavanja rizika na radu i zaštite zdravlja radnika.

(4) Radnika za zaštitu na radu mora biti odgovarajuće osposobljen i mora imati položen stručni ispit koji se odnosi na sigurnost i zaštitu zdravlja na radu (u daljnjem tekstu: stručni ispit) u skladu sa zakonom.

(5) Stručni ispit iz stava (4) ovog člana polaže se pred komisijom koju imenuje Federalni ministar, a za čiji će se rad osiguravati finansijska sredstva u Budžetu Federacije.

Član 23.

(Obaveze radnika za zaštitu na radu)

(1) Obaveze radnika za zaštitu na radu su:

- a) učešće u izradi akata o procjeni rizika,
- b) izrada prijedloga internog akta o zaštitu na radu,
- c) izrada plana i programa mjera zaštite na radu,
- d) unutrašnji nadzor nad primjenom mjera zaštite na radu,
- e) stručna pomoć poslodavcu u provođenju i unapređenju sigurnosti i zaštite zdravlja na radu,
- f) izrada uputstava za siguran rad,
- g) praćenje i organizovanje periodičnih pregleda sredstava za rad, sredstava i opreme lične zaštite,
- h) praćenje i organizovanje periodičnih pregleda hemijskih, fizičkih i bioloških štetnosti i mikroklima u radnoj okolini,
- i) Priprema i organizovanje osposobljavanja radnika za siguran rad,
- j) Praćenje stanja i izvještavanje poslodavca o povredama na radu, profesionalnim oboljenjima i Bolestima u vezi sa radom,
- k) analiziranje uzroka povreda na radu i profesionalnih oboljenja u saradnji sa ovlaštenim doktorom specijalistom medicine rada i predlaganje mjere za unapređenje sigurnosti i zaštite zdravlja na radu,
- l) praćenje i organizovanje periodičnih ljekarskih pregleda radnika koji rade na poslovima sa povećanim rizikom, te analiza izvještaja o obavljenim periodičnim ljekarskim pregledima,
- m) savjetovanje poslodavca u pogledu izbora i nabavke opreme i tehnološkog procesa rada,
- n) saradnja sa poslodavcem prilikom planiranja izgradnje i rekonstrukcije objekata namjenjenih za rad,
- o) saradnja sa nadležnom inspekcijom rada i drugim ustanovama koje se bave sigurnošću i zaštitom na radu,
- p) saradnja sa sindikatom, vijećem zaposlenika i povjerenikom za zaštitu na radu, u skladu sa ovim zakonom.

(2) Radnik za zaštitu na radu je obavezan da zabrani rad na radnom mjestu, odnosno da zabrani upotrebu sredstava za rad i sredstava i opreme lične zaštite u slučaju kada utvrdi neposrednu opasnost po život i zdravlje radnika, te o tome u pisanom obliku obavijesti poslodavca i povjerenika za zaštitu na radu.

Član 24.

(Prva pomoć, protivpožarna zaštita, evakuacija radnika, ozbiljna i neposredna opasnost)

(1) Poslodavac je dužan da:

- a) preduzme potrebne mjere za prvu pomoć, protivpožarne mjere i mjere za evakuaciju radnika, prilagođene prirodi, aktivnosti i veličini preduzeća, odnosno poslovanja,
- b) uspostavi potrebne veze sa specijalizovanim službama, posebno u pogledu prve pomoći, hitne zdravstvene zaštite, spasavanja i protivpožarne zaštite.

(2) Za provođenje odredaba iz stava (1) ovog člana poslodavac će odrediti radnike koji će sprovođiti mjere prve pomoći, protivpožarne zaštite i evakuacije radnika.

(3) Broj radnika iz stava (2) ovog člana, njihovo osposobljavanje i oprema kojom raspolažu moraju odgovarati veličini i/ili posebnim opasnostima u pravnom licu, odnosno poslovanju.

Član 25.

(Obaveze poslodavca u slučaju ozbiljne i neposredne opasnosti)

- (1) Poslodavac je dužan da:
- upozna sve radnike koji su ili bi mogli biti izloženi ozbiljnoj i neposrednoj opasnosti o riziku koji postoji kao i mjerama koje su poduzete ili koje će se poduzeti u pogledu zaštite, što je prije moguće,
 - preduzme mjere i izda uputstva kako bi se omogućilo radnicima da u slučaju ozbiljne i neposredne opasnosti prekinu s radom i/ili odmah napuste radno mjesto i pređu na neko sigurno mjesto,
 - ne traži od radnika da nastave rad u situaciji kada još uvijek postoji ozbiljna i neposredna opasnost, osim u izuzetnim slučajevima kada postoji ozbiljna i neposredna opasnost po sigurnost više ljudi i okolinu.
- (2) Radnici koji u slučaju ozbiljne i neposredne opasnosti napuste svoje radno mjesto i/ili opasno područje ne smiju snositi negativne posljedice u smislu propisa na radu.
- (3) U slučaju ozbiljne i neposredne opasnosti po vlastitu sigurnost ili sigurnost drugih lica, radnici koji nisu u mogućnosti stupiti u vezu sa neposrednim rukovodiocem, obavezni su preuzeti odgovarajuće mjere u skladu sa svojim znanjem i tehničkim sredstvima koja su im na raspolaganju, da bi se izbjegle posljedice te opasnosti, pod uslovom da te mjere ne smiju biti u očitom neskladu sa opšnošću.
- (4) Zbog preuzimanje mjera iz stava (3) ovog člana radnici ne smiju snositi negativne posljedice u smislu propisa na radu.

Član 26.

(Obavještanje radnika)

- (1) Poslodavac je dužan radnicima i/ili njihovim predstavnicima davati odgovarajuća pisana uputstva koja se odnose na rizike po sigurnost i zdravlje sa zaštitnim i preventivnim mjerama koje se poduzimaju za otklanjanje ili smanjenje tih rizika.
- (2) Uputstva iz stava (1) ovog člana moraju biti istaknuta na mjestu rada.
- (3) Izuzetno, kada prijete iznenadna opasnost po život i zdravlje, uputstvo iz stava (1) ovog člana poslodavac može dati usmeno.

Član 27.

(Znakovi upozorenja na opasnost)

- (1) Poslodavac je dužan na mjestima rada, na sredstvima rada i pripadajućim instalacijama trajno postaviti znakove upozorenja na opasnost i znakove općih obavještanja, u skladu sa posebnim propisima.
- (2) Ako znakovi upozorenja na opasnost nisu dovoljni za efikasno obavještanje, poslodavac je dužan trajno postaviti pisana uputstva o uslovima i načinu korištenja prostora, prostorija, sredstava rada, opasnih materija i opreme.

Član 28.

(Obavještanje predstavnika radnika i sindikat)

- (1) Poslodavac je dužan da najmanje dva puta godišnje izvjesti povjerenika za zaštitu na radu, vijeće zaposlenika ili sindikat o rizicima po sigurnost i zdravlje, te mjerama koje je preduzeo i koje će preduzeti radi unapređivanja sigurnosti i zaštite zdravlja.
- (2) Osim redovnog obavještanja iz stava (1) ovog člana, poslodavac ima obavezu da obavještava i da se savjetuje sa predstavnicima radnika ili radnicima nakon smrtne, grupne ili teške povrede na radu, utvrđenog slučaja profesionalnog oboljenja, kao i nalaza nadležne inspekcije rada kojim je utvrđen nedostatak u primjeni mjera zaštite na radu.

Član 29.

(Upotreba opasnih materija)

Poslodavac smije dati u upotrebu opasne materije u upotrebu radnicima samo pod uslovom da su opremljene dokumentom na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini, odnosno Federaciji,

na kojem je proizvođač, odnosno dobavljač, u skladu sa propisima, naveo sve bezbjedonosno-tehničke podatke koji su važni za ocjenjivanje rizika pri radu s tim materijama, te da su zadovoljenje sve sigurnosne mjere koje se navode u tom dokumentu.

Član 30.

(Pisana obavijest o rezultatima procjene rizika)

Poslodavac je dužan osigurati da zaposlena žena za vrijeme trudnoće i dojenja, radnik mlađi od 18 godina života i radnik sa promjenjenom radnom sposobnošću, i pored osposobljavanja za siguran i zdrav rad, budu u pisanoj formi obavješteni o rezultatima procjene rizika na radnom mjestu i o mjerama kojima se rizici otklanjaju u cilju povećanja sigurnosti i zaštite zdravlja na radu.

Član 31.

(Savjetovanje i uključivanje radnika i njihovih predstavnika)

Poslodavac se savjetuje sa radnicima i/ili njihovim predstavnicima i omogućava im da učestvuju u raspravama o svim pitanjima u pogledu sigurnosti i zaštite zdravlja na radu. Posebno im se omogućava da učestvuju u:

- a) raspravama i odobravanju svih mjera u pogledu sigurnosti i zaštite zdravlja na radu,
- b) svakoj mjeri koja može značajno uticati na pogledu sigurnost i zaštitu zdravlja na radu,
- c) imenovanju radnika koji će obavljati poslove vezane za obezbjeđenje zdravih i sigurnih uslova rada, prve pomoći, gašenje požara i evakuaciju radnika,
- d) angažovanju, tamo gdje je potrebno, ovlaštenih organizacija za zaštitu na radu,
- e) planiranju i organizovanju osposobljavanja radnika u oblasti zaštite na radu.

Član 32.

(Povjerenik za zaštitu na radu)

- (1) Radnici biraju ili imenuju povjerenika za zaštitu na radu.
- (2) Pod uslovima iz stava (1) ovog člana, povjerenika za zaštitu na radu imenuje sindikat, ukoliko povjerenika nisu izabrali radnici iz stava (1) ovog člana.
- (3) Imenovani povjerenik iz stava (2) ovog člana ima ista prava i obaveze kao i izabrani povjerenik radnika.
- (4) Povjerenik za zaštitu na radu mora imati odgovarajuću stručnu spremu i radno iskustvo.

Član 33.

(Prava i dužnosti povjerenika za zaštitu na radu)

- (1) Povjerenik za zaštitu na radu ima pravo da:
 - a) dobije informacija o uslovima rada, analizama povreda na radu, profesionalnih oboljenja i bolesti vezanih za rad, nalazima i preporukama inspeksijskih organa,
 - b) zahtjeva od poslodavca da preduzme odgovarajuće mjere i dostavi mu prijedloge za ublažavnja rizika i otklanjanja izvora opasnosti,
 - c) informiše radnike o provođenju mjera zaštite na radu,
 - d) zahtjeva inspeksijski pregled ako smatra da mjere koje je poduzeo poslodavac nisu primjerene cilju po kojem treba osigurati sigurne i zdrave uslove rada i iznese svoja zapažanja u toku inspeksijskog pregleda,
 - e) prisustvuje inspeksijskim pregledima i/ili dostavi svoja zapažanja u toku inspeksijskog pregleda.
- (2) Za vrijeme obavljanja poslova utvrđenih ovim zakonom, povjerenik za zaštitu na radu iz reda zaposlenih ima pravo na naknadu plaće u visini plaće koju bi ostvario da je radio na poslovima za koje je zaključio ugovor o radu.
- (3) Povjerenik za zaštitu na radu poslove utvrđene ovim zakonom može obavljati najviše šest sati Sedmično.
- (4) Poslodavac osigurava povjereniku zaštitu na radu potrebna sredstva da može ostvarivati svoje

funkcije koje proizilaze iz ovog zakona.

(5) Povjerenik za zaštitu na radu ne može biti doveden u nepovoljniji položaj u odnosu na druge radnike, zbog svojih poslova vezanih za sigurnost i zaštitu zdravlja na radu.

Član 34.

(Osposobljavanje radnika)

(1) Poslodavac je dužan da izvrši osposobljavanje radnika za siguran i zdrav rad kod zasnivanje radnog odnosa, odnosno premještanja na druge poslove, prilikom uvođenja nove tehnologije ili novih sredstava za rad, kao i kod promjene procesa rada koji može prouzrokovati promjenu mjera za siguran i zdrav rad.

(2) Poslodavac je dužan da radnika u toku osposobljavanja za siguran i zdrav rad, upozna sa svim vrstama rizika na poslovima na koje ga raspoređuje i o preduzetim konkretnim mjerama sigurnosti i zaštite na radu, u skladu sa aktom o procjeni rizika.

(3) Osposobljavanje radnika za siguran i zdrav rad, mora biti prilagođeno specifičnostima njegovog radnog mjesta.

Član 35.

(Zabrana samostalnog rada)

(1) Radnici ne mogu biti raspoređeni na radna mjesta na kojima će samostalno obavljati poslove prije nego što steknu znanja iz člana 46. Zakona o zaštiti na radu („Službene novine F BiH“ br. 79/20).

(2) Poslodavac kod kojeg rad obavljaju radnici drugog poslodavca mora osigurati da ti radnici budu upoznati sa mjerama zaštite na radu i zdravstvenim rizicima na radu.

Osposobljavanje radnika iz člana 46. Zakona o zaštiti na radu („Službene novine F BiH“ br. 79/20) mora se obavljati u toku radnog vremena i ne smije izazivati troškove za radnika.

Član 36.

(Provjera osposobljenosti za siguran i zdrav rad)

(1) Osposobljavanje radnika za siguran i zdrav rad, poslodavac obavlja teorijski i na praktičan način.

(2) Provjera teorijske i praktične osposobljenosti radnika za siguran i zdrav rad obavlja se na radnom mjestu.

(3) Periodične provjere osposobljenosti za siguran i zdrav rad radnika koji na poslovima s povećanim rizikom vrši se na način, u roku i po postupku utvrđenim aktom o procjeni rizika.

Član 37.

(Teorijsko i praktično osposobljavanje)

(1) U toku osposobljavanja iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, radnik se upoznaje naročito sa:

a) tehničko-tehnološkim procesom i organizacijom rada u cjelini, a posebno na poslovima svog radnog mjesta,

b) opasnostima koje ugrožavaju sigurnost i zdravlje na radu, korištenjem sredstava za rad i opreme i načinom upotrebe štetnih materija,

c) mjerama zaštite na radu i razlozima zbog kojih se te mjere predviđaju i provode,

d) upotrebom odgovarajućih sredstava rada i odgovarajuće opreme i sredstava lične zaštite, kao i pravilnim i namjenskim korištenjem uređaja i sredstava kojima se služi pri radu,

e) pravima i dužnostima u provođenju propisa i mjera zaštite na radu i posljedicama zbog nepridržavanja tih propisa i mjera,

f) pružanjem prve pomoći,

g) organizacijom sigurnosti i zaštite zdravlja na radu,

h) korištenjem protivpožarnih aparata,

- i) odredbama ovog zakona.
- (2) Osposobljavanje radnika iz stava (1) ovog člana poslodavac može obaviti ako ima zaposlena lica sa odgovarajućom stručnom spremom iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu.
- (3) Ako poslodavac nije u mogućnosti da izvrši osposobljavanje radnika u smislu stav (1) ovog člana, te poslove povjerit će ovlaštenoj organizaciji iz člana 64. Zakona o zaštiti na radu („Službene novine F BiH“ br.79/20).

DIO ČETVRTI – PRAVA I OBAVEZE RADNIKA

Član 38.

(Pravo na sigurne i zdrave uslove rada)

- (1) Radnik ima pravo na sigurne i zdrave uslove rada.
- (2) Radna okolina i sredstva za rad moraju, s obzirom na prirodu posla, biti sigurni za radnike i ne smiju ugroziti njihovo zdravlje.

Član 39.

(Dužnost radnika da sebe i druge ne izlaže opasnostima)

Radnik je dužan da obavlja posao u skladu sa svojom stručnom spremom i završenom obukom, kao i uputstvima koja daje poslodavac, tako da ne izlaže sebe ili druga lica na koja mogu uticati njegove aktivnosti ili nepažnja u toku procesa rada, opasnostima od povrede na radu ili profesionalnog oboljenja.

Član 40.

(Dužnost radnika)

- (1) Radnici su, naročito dužni:
 - a) da se pridržavaju utvrđenih pravila sigurnosti i zaštite zdravlja na radu u smislu Zakona o zaštiti na radu („Službene novine F BiH“ br.79/20),
 - b) da pravilno upotrebljavaju sredstva za rad i opremu, opasne materije i druga sredstva proizvodnje u skladu sa uputstvima proizvođača i uputstvima za siguran rad koja daje poslodavac,
 - c) da pravilno upotrebljavaju sredstva i opremu lične zaštite koja su im dodjeljena i da ih nakon upotrebe vraćaju na mjesto na kojem se čuvaju,
 - d) ne mogu samovoljno isključiti, modifikovati, promjeniti ili ukloniti sigurnosni uređaj koji je instaliran, posebno ne mašinu, uređaj, alat, pogon ili objekat i takav uređaj moraju pravilno upotrebljavati,
 - e) da odmah obavijeste poslodavca i/ili radnika za zaštitu na radu o svakoj pojavi na poslu za koju postoji opravdana sumnja da predstavlja opasnost po sigurnost i zdravlje kao i nedostatcima u postupcima zaštite,
 - f) da obavijesti lice odgovorno ta to radno mjesto i/ili poslodavca o povredama koje su zadobili,
 - g) da saraduju sa poslodavcem i/ili radnikom za zaštitu na radu u provođenju mjera ili zahtjeva koje je naredio inspektor rada,
 - h) da saraduje sa poslodavcem i/ili radnikom za zaštitu na radu u provođenju mjera koje će obezbjediti da radna okolina i uslovi rada budu sigurni i ne predstavljaju rizik po sigurnost i zdravlje u okviru njihovog radnog mjesta,
 - i) obavljaju periodične ljekarske preglede u terminima po zahtjevu poslodavca,
 - j) da daju sve podatke i informacije koje traže inspektori rada.
- (2) Radnik koji se ne pridržav utvrđenih pravila sigurnosti i zaštite zdravlja na radu i propisanih obaveza u smislu Zakona o zaštiti na radu („Službene novine F BiH“ br.79/20) čini težu povredu radne obaveze u skladu sa kolektivnim ugovorom, odnosno općim aktom poslodavca.

Član 41.

(Postupanje u slučaju neposredne opasnosti po život i zdravlje radnika)

- (1) Radnik ima pravo da odbije radi ako smatra da mu prijete neposredna opasnost po život i zdravlje i dužan je da o tome odmah obavijesti svog neposrednog rukovodioca i/ili imenovanog radnika za zaštitu na radu, nadležnog inspektora rada i predstavnika radnika.
- (2) Po prijemu obavijesti iz stava (1) ovog člana nadležna inspekcija rada obavezna je da odmah izvrši uvidaj na licu mjesta i nardi da se sprovedu odgovarajuće mjere zaštite odnosno zabrani rad dok se mjere ne provedu ili obavijesti radnika iz kojeg razloga njegov zahtjev nije osnovan.
- (3) Radnik iz stava (1) ovog člana koji se udaljio sa radnog mjesta, ne smije snositi negativne posljedice u smislu propisa o radu, osim u slučaju ako poslodavac dokaže da se radnik neopravdano udaljio sa radnog mjesta.

DIO PETI – ZDRAVSTVENI NADZOR

Član 42.

(Pravo radnika specifičnu zdravstvenu zaštitu/medicinu rada)

- (1) Radnik ima pravo na zdravstvenu zaštitu primjerenu rizicima za sigurnost i zdravlje kojima je izložen na radu, u skladu s posebnim propisima koji uređuju mjere zdravstvene zaštite u vezi sa radom.
- (2) Poslodavac je dužan da zdravstvenim radnicima, koji pružaju usluge specifične zdravstvene zaštite/medicine rada, osigura pristup u sve radne prostorije i prostore.

Član 43.

(Poslovi specifične zdravstvene zaštite/medicine rada)

- Ovlaštena zdravstvena ustanova, pored poslova utvrđenih propisima o zdravstvenoj zaštiti, može obavljati slijedeće poslove:
- a) daje savjete poslodavcu o unaprjeđenju zaštite zdravlja, sigurnosti, higijene rada, ergonomiji i zaštitnim sredstvima,
 - b) upoznaje radnike sa rizicima po zdravlje koji su povezani sa njihovim radom i obavlja poslove osposobljavanja radnika u pružnju prve pomoći,
 - c) učestvuje u izradi akata u procjeni rizika na mjestu rada kod poslodavca,
 - d) ocjenjuje i utvrđuje posebne zdravstvene sposobnosti koje moraju da ispunjavaju radnici za obavljanje određenih poslova na radnom mjestu sa povećanim rizikom ili za upotrebu, odnosno rukovanje određenom opremom za rad,
 - e) vrši rethodne i periodične ljekarske preglede radnika na radnim mjestima sa povećanim rizikom i izdaje izvještaje o ljekarskim pregledima u skladu sa propisima o sigurnosti i zaštiti zdravlja na radu,
 - f) učestvuje u organizovanju prve pomoći, spašavanju i evakuaciji u slučaju provređivanja radnika ili havarija,
 - g) daje savjete poslodavcu pri izboru drugog odgovarajućeg posla prema zdravstvenoj sposobnosti radnika;
 - h) saraduje sa radnikom za zaštitu na radu.

Član 44.

(Obaveza obavještanja ovlaštene zdravstvene ustanove)

Poslodavac, radnik za zaštitu na radu, povjerenik za zaštitu na radu, sindikat i drugi radnici dužni su obavijestiti ovlaštenu ustanovu iz člana 55. Zakona o zaštiti na radu („Službene novine BiH“ broj: 79/20), o svim faktorima na radnom mjestu i u radnoj okolini za koje znaju ili pretpostavljaju da se mogu nepovoljno odraziti na zdravlje radnika.

Član 45.

(Poslovi sa povećanim rizikom)

- (1) Poslodavac je dužan da radniku koji obavlja poslove sa povećanim rizikom, prije početka rad osigura ljekarski pregled, kao i periodični ljekarski pregled u toku rada.
- (2) Poslovi sa povećanim rizikom utvrđuju se internim aktom o zaštiti na radu.
- (3) Poslovi sa povećanim rizikom smatraju se:
 - a) poslovi sa povećanim rizikom od povredivanja, nastanka profesionalnih oboljenja i oštećenja zdravlja radnika,
 - b) poslovi sa specifičnim zahtjevima koji, u cilju sigurnog i uspješnog radazahtjevaju posebne zdravstvene i psihofičke sposobnosti radnika na tim radnim mjestima,
 - c) poslovi na kojima, nakon primjene svih tehničkih priznatih metoda za smanjenje rizika, postoji preostali rizik za neke radnike.

Član 46.

(Način određivanja radnih mjesta sa posebnim uslovima rada)

Radna mjesta sa posebnim uslovima rada poslodavca su određena prema : Pravilniku o uslovima za utvrđivanje radnih mjesta s posebnim uslovima rada i ljekarskim pregledima radnika na tim eadnim mjestima („Službeni list SR BiH“, broj:2/91), koji se primjenjuje do donošenja propisa iz člana 89. Zakona o zaštiti na radu („Službene novine FBiH“ broj:79/20).

Član 47.

(Evidencija o ljekarskim pregledima ardnika)

- (1) Prilikom upućivanja radnika na ljekarski pregled iz člana 57. stav (1) Zakona o zaštiti na radu („Službene novine FBiH“ broj:79/20), poslodavac je obavezan ovlaštenoj zdravstvenoj ustanovi dostaviti podatke o poslovima sa povećanim rizikom i navesti štetnosti i opasnosti kojima su radnici izloženi,
- (2) O rezultatima odgovarajućeg ustanova vodi evidenciju i u roku izvještaj poslodavcu.

Član 48.

(Pravo radnika na premještaj na drugo radno mjesto)

Ako se u postupku periodičnog ljekarskog pregleda utvrdi da radnik ne ispunjava posebne zdravstvene uslove za obavljenje poslova sa povećanim rizikom, poslodavac je dužan da ga premjesti na drugo radno mjesto koje odgovara njegovim zdravstvenim sposobnostima, ukoliko takvo radno mjesto postoji kod poslodavca. Ukoliko takvo radno mjesto ne postoji, primjenjuju se odgovarajuće odredbe Zakona o radu.

Član 49.

(Način obavljanja ljekarskih pregleda)

- (1) Prethodni i periodični ljekarski pregledi radnika koji obavljaju poslove sa povećanim rizikom vrše se na način, po postupku i u rokovima koje utvrđuje federalni ministar u saradnji sa federalnim ministrom zdravstva.
- (2) Radnik iz stava (1) ovog člana koji ne obavi periodični ljekarski pregled ne može nastaviti sa radom dok se ne utvrdi njegovo zdravstveno stanje i psihofizičke sposobnosti.

DIO ŠESTI – EVIDENCIJE, IZVJEŠTAVANJE I OBAVJEŠTAVANJE O NESREĆAMA I POVREDAMA NA RADU I PROFESIONALNIM OBOLJENJIMA

Član 50.

(Obaveza vođenja evidencija kod poslodavac)

- (1) Poslodavac je dužan da vodi propisnu evidenciju o:
 - a) radnicima na radnim mjestima sa povećanim rizikom ,
 - b) radnim mjestima sa povećanim rizikom,

- c) opasnim materijama koje se koriste pri radu,
 - d) provjeri znanja radnika iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu,
 - e) izvršenim pregledima i ispitivanjima radne sredine i sredstava za rad,
 - f) povredama na radu, profesionalnim oboljenjima, smrtnim slučajevima i njihovim uzrocima,
 - g) ljekarskim pregledima radnika,
- (2) Poslodavac je dužan dostaviti nadležnoj inspekciji rada godišnji izvještaj o slučajevima iz stava (1) tačka f) ovog člana.

Član 51.

(Dostavljanje izvještaja o povredi na radu i profesionalnim oboljenjima)

- (1) Izvještaj o povredi na radu koja se dogodi i profesionalnom oboljenju koja nastane na radnom mjestu, poslodavac je dužan dostaviti radniku koji je pretrpio povredu, odnosno kod kojeg je nastalo oboljenje, nadležnom zavodu zdravstvenog osiguranja kod kojeg je radnik zdravstveno osiguran, ovlaštenoj zdravstvenoj ustanovi koja obavlja usluge specifične zdravstvene zaštite/medicine rada kod poslodavca, kao i nadležnoj inspekciji rada, u roku od sedam dana od dana pretrpljene povrede odnosno nastanka oboljenja.
- (2) Izvještaj iz stava (1) ovog člana podnosi se na obrascu čiji sadržaj i način podnošenja propisuje Federalni ministar u saradnji sa federalnim ministarstvom zdravstva.

Član 52.

(Obaveza obavještavanja inspekcije rada)

- (1) O svakom smrtnom slučaju, težoj povredi na radu, profesionalnom oboljenju i svakoj pojavi koja bi mogla ugroziti život ili zdravlje radnika na radu poslodavac je obavezan odmah obavijestiti nadležnu inspekciju rada.
- (2) Za svaku povredu na radu poslodavac je dužan na uviđaj pozvati radnika za zaštitu na radu, ne posrednog rukovodioca povrjeđenog radnika i povjerenika za zaštitu na radu.

DIO SEDMI – POSEBNA SIGURNOST I ZAŠTITA ZDRAVLJA NA RADU

Član 53.

(Zštita grupa posebno osjetljivih na rizike)

- (1) Poslodavac je dužan organizovati radno mjesto tako da vodi računa prisustvu grupa osjetljivih na određene rizike.
- (2) Grupe posebno osjetljive na rizike, kao što su trudnice, porodilje i dojilje, maloljetnici, lica sa Invaliditetom, kao i radnici sa promjenjenom radnom sposobnošću u smislu propisa o penzijskom i invalidskom osiguranju, moraju se zaštititi od opasnosti koje posebno njih pogađaju, u skladu sa zakonom, drugim propisima, kolektivnim ugovorom i općim aktom poslodavca.

Član 54.

(Zbarana rada grupa posebno osjetljivih na rizike na određenim poslovima)

- (1) Zabranjen je rad trudnicama, porodiljama i dojiljama na poslovima na kojima postoji rizik od izloženosti opasnim materijama, hemijskim, fizičkim i biološkim agensima, štetnim zračenjima i mikroklimatskim uticajima, odnosno na poslovima sa teškim uslovima rada, kao i posebno teškim i opasnim poslovima gdje postoji rizik po njihovo fizičko i mentalno zdravlje.
- (2) Radnik sa promjenjenom radnom sposobnošću ne smije obavljati poslove na kojima postoji Opasnost smanjenja preostale radne sposobnosti.

Član 55.

(Postupak raspoređivanja radnika na poslove sa povećanim rizikom)

Kada su na određenom radnom mjestu takvi uslovi da uprkos primjeni mjera zaštite na radu i dalje postoji preostali rizik i prijetnja od oboljevanja tj. invaliditeta, poslodavac je dužan preduzeti mjere za sprječavanje oboljenja tj. nastanka invaliditeta ili dalje pogoršanje bolesti radnika.

Član 56.

(Posebno osiguranje radnika koji obavljaju poslove sa povećanim rizikom)

Poslodavac posebno osigurava od rizika nesreće i povrede na radu radnike koji obavljaju poslove sa povećanim rizikom, utvrđene internim aktom o zaštiti na radu, radi obezbjedenj nknade štete, u skladu sa zakonom.

DIO OSMI – PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 57.

(Odredbe koje nisu obuhvaćene ovim Pravilnikom)

Odredbe koje nisu obuhvaćene ovim Pravilnikom regulisaće se saglasno sa Zakonom o zaštiti na radu.

Član 58.

(Stupanje na snagu pravilnika)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana obavljanja na oglasnoj ploči.

Broj: 05-0304-3-100/22

Dana, 24.03.2022.godine

PREDSJEDNIK ŠKOLSKOG ODBORA

Selmir Hadžić

